

Anvisningar rekvisition Äldreomsorgslyftet 2025

Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal¹ och chefer möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Statsbidraget ska finansiera personalkostnaden för den arbetstid då den anställde studerar.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag² att betala ut statsbidrag till kommunerna för Äldreomsorgslyftet. Godkända utbildningar listas under rubriken *Vilka utbildningar ger rätt till stöd?* nedan.

Nytt för 2025 i regeringens uppdrag är att bidraget kan användas till personalkostnader för arbetstid då anställda går enskilda kurser i svenska språket. Goda kunskaper i svenska språket är en förutsättning för att arbetet inom äldreomsorgen ska kunna utföras på ett säkert sätt. Regeringen tillsatte i mars 2023 utredningen om språkrav för personal i äldreomsorgen (dir. 2023:44). Utredningen redovisade sitt uppdrag i betänkandet *Ett språkrav för språkutveckling* (SOU 2024:78). Mot bakgrund av de brister i svenska språket i äldreomsorgens verksamheter som lyfts i betänkandet samt att språkinläring tar tid, bedömer regeringen att det är centralt att redan nu möjliggöra för personal i äldreomsorgen att få utbilda sig enbart i svenska språket.

Bidragets storlek

Socialstyrelsen ska fördela totalt 1 693 500 000 kronor under 2025. Varje kommun kan rekvirera medel upp till angiven fördelningsram. I bilagan till regeringsbeslutet framgår vilket belopp varje kommun kan rekvirera.

Vem kan få statsbidrag?

Kommunerna får rekvirera statsbidrag i egenskap av huvudman för äldreomsorgen. Kommunerna ska rekvirera statsbidraget via Socialstyrelsens e-tjänst senast den 1 april 2025. Endast en rekvisition kan göras per kommun.

Kommunen ska bereda utförarna inom äldreomsorgen möjlighet att ta del av medlen. Det gäller både de egna (kommunala) utförarna och de privata

¹ Med ny personal avses personal som är anställd sedan mindre än 12 månader tillbaka. Med befintlig personal avses personal som är anställd sedan längre tid än 12 månader tillbaka.

² Regeringsbeslut 2025-01-09, S2025/00020 (delvis).

utförarna som bedriver äldreomsorg på uppdrag av kommunen. Kommunen beslutar om vilka verksamheter som ska få del av statsbidraget.

Vad kan statsbidraget användas till?

Statsbidraget får användas till personalkostnader (inklusive löner, lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och avtalspensioner) under år 2025, för arbetstiden då ny eller befintlig personal inom äldreomsorgen bedriver studier eller genomgår validering inom ramen för Äldreomsorgslyftet.

Socialstyrelsen rekommenderar att kommunen särredovisar de mottagna medlen på ett separat konto. Socialstyrelsen kan komma att begära in kontoutdrag i samband med bidragets återrapportering.

Observera att medlen inom Äldreomsorgslyftet inte kan användas till kursavgifter eller inköp av utbildningsinsatser. Det finns ett annat statsbidrag till kommuner som kan användas till sådana kostnader, statsbidraget med syfte att [säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer](#).

Vilka utbildningar ger rätt till stöd?

Utbildningar/insatser som ger rätt till stöd inom Äldreomsorgslyftet är:

- a) *Yrkespaket till undersköterska (1500 p).*
- b) *Yrkespaket till vårdbiträde (800 p).*
- c) *Validering³ av anställdas kunskap och arbetslivserfarenhet för att uppnå yrkeskompetens som undersköterska eller vårdbiträde.*

Validering genomförs enligt Vård- och omsorgscolleges riktlinjer⁴, utifrån samma innehåll som i utbildningen till vårdbiträde eller undersköterska. Det handlar om att bekräfta de kunskaper en deltagare har och utifrån det möjligtvis förkorta personens utbildning, dvs. att deltagaren inte behöver genomgå vissa delkurser i utbildningen till undersköterska eller vårdbiträde om den redan har motsvarande kunskaper som kursen kräver.

- d) *Utbildning till specialistundersköterska. Gäller utbildning inom Yrkehögskolan där den som har en undersköterskeutbildning kan få*

³ Inom äldreomsorgen finns personal som har kunskap och arbetslivserfarenhet som krävs för yrket, men som saknar formellt bevis på den kompetensen. Genom att deras kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms på ett strukturerat sätt valideras deras yrkeskompetens så att de även uppfyller de formella krav som finns (validering).

⁴ Läs om validering på Vård- och omsorgscollege webbplats: <https://www.vo-college.se/validering>.

specialistkompetens. Det kan till exempel vara en utbildning med inriktning mot äldres hälsa och sjukdomar, multisjukdom hos äldre, demens, psykiatri eller palliativ vård.

- e) Annan utbildning som har relevans för arbetet med vård och omsorg om äldre, där deltagarna kan utveckla kunskaper och förmågor som anges i *Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg hos äldre*, eller uppnå kompetens som anges i *Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor*.

Till den här kategorin hör kurser om exempelvis lyftteknik, demens, välfärdsteknik och nutrition. Även kompetensutveckling inom områdena våld mot äldre, äldre som tillhör nationella minoriteter och äldre hbtqi-personer hör till den här kategorin.

- f) Ledarskapsutbildning på högskolenivå. Gäller för första linjens chefer inom äldreomsorgen.
- g) Utbildning via Vård- och omsorgscollege till handledare eller språkombud.
- h) Kurser i svenska språket inom den kommunala vuxenutbildningen, till exempel i Sfi, Svenska som andraspråk på grundläggande nivå eller Svenska som andraspråk på gymnasial nivå.
- i) Kurser i vård- och omsorgssvenska. En sådan kurs kan utgå från språkbedömningsstödet *Språkförmåga i äldreomsorgen – underlag för bedömning och utveckling*⁵.
- j) Kurser eller annan språkstödande insats i minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Gäller anställda inom äldreomsorgen där ett väsentligt behov av kunskaper i dessa språk finns på arbetsplatsen.

Kurser i minoritetsspråken är godkända oavsett nivå eller huvudman för utbildningen (högskola, vuxenutbildning, folkhögskola m.fl.). En språkstödande insats kan exempelvis vara konversationsövningar med en person som kommer till arbetsplatsen för att lära ut grunderna i ett av minoritetsspråken. Statsbidraget finansierar då arbetstiden för personalen som utbildas.

⁵ Språkbedömningsstödet utgår från Socialstyrelsens kompetensmål för yrket undersköterska. I stödet anges den språkförmåga som behövs för att uppnå dessa mål.

- k) Kurser i svenskt teckenspråk. Gäller anställda inom äldreomsorgen där ett väsentligt behov av kunskap i svenskt teckenspråk finns på arbetsplatsen.

Kurser i svenskt teckenspråk är godkända oavsett nivå eller huvudman för utbildningen (högskola, vuxenutbildning, folkhögskola m.fl.). En språkstödande insats kan exempelvis vara konversationsövningar med en person som kommer till arbetsplatsen för att lära ut grunderna i svenskt teckenspråk. Statsbidraget finansierar då arbetstiden för personalen som utbildas.

När kan ni använda medlen?

Socialstyrelsen betalar ut statsbidraget cirka två veckor efter att vi tagit emot er rekvisition. Ni kan använda medlen till personalkostnader för hela året, 1 januari – 31 december 2025.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av statsbidraget?

I januari 2026 skickar Socialstyrelsen en länk till ett webbformulär för återrapportering till kommunens registratur.

Webbformuläret kommer att innehålla frågor om anställda inom både egen (kommunal) verksamhet och privat verksamhet. Ni kommer att få uppge bl.a.

- hur mycket statsbidrag kommunen har använt
- hur många anställda som studerat och vilka utbildningar/kurser de gått, uppdelat på män/kvinnor respektive ny/befintlig personal
- hur många anställda som har avslutat studier med godkänt betyg.

Statsbidrag som inte har använts eller som inte har använts i enlighet med angivna villkor i regeringens beslut eller dessa anvisningar ska återbetalas till Socialstyrelsen. Ett villkor för användningen av medlen är att återrapporteringen sker inom den angivna tidsramen. Oanvänt statsbidrag per den 31 december 2025 ska återbetalas. Socialstyrelsen fakturerar berörda bidragsmottagare.

Socialstyrelsen rekommenderar att kommunen redovisar statsbidraget på ett separat konto, ifall vi skulle begära in kontoutdrag i samband med återrapporteringen.

Undersköterska är en skyddad yrkestitel

Sedan 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel. Information om hur man ansöker om skyddad yrkestitel och svar på frågor finns på Socialstyrelsens webbplats⁶.

⁶ Socialstyrelsen webbplats för information om skyddad yrkestitel för undersköterskor:
<https://legitimation.socialstyrelsen.se/skyddad-yrkestitel-for-underskoterska/information-om-skyddad-yrkestitel/>